Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de vergadering van <16 juni>

Portefeuille

Economische zaken, Deelnemingen, Wonen, Openbare ruimte, Verkeer, Vervoer en Luchtkwaliteit, Grondzaken en Duurzaamheid

Agendapunt

<Congestie in het elektriciteitsnetwerk Amsterdam>

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Kennisnemen van congestie-aankondiging door Liander en wat dit betekent voor het stadsdeel.
Liander heeft ons geïnformeerd dat zij op 24 juni congestie gaan afkondigen op het elektriciteitsnetwerk voor de gebieden Buiksloterham/Overhoeks en het oostelijk deel van het Havengebied in Amsterdam. In deze memo wordt ingegaan op wat dit betekent.

Gevraagde beslispunten

1. Kennisnemen van de congestiemaatregel van Liander
2. Kennisnemen van de mogelijke impact op het stadsdeel van de congestie
    - Buiksloterham/overhoeks (code rood)
    - Oostelijk deel Havengebied (code oranje)
    - Overige gebieden in Amsterdam
3. Kennisnemen van het vervolgproces
    - Programma Elektriciteitsvoorziening Amsterdam (EVA)
    - Concrete korte termijn stappen
    - Communicatie

Onderbouwing beslispunten

De regionale netbeheerder Liander beheert het elektriciteitsnetwerk in diverse regio's in Nederland, waaronder Amsterdam. Liander heeft ons geïnformeerd dat zij op 24 juni congestie gaan afkondigen op het elektriciteitsnetwerk voor de gebieden Buiksloterham/Overhoeks en het oostelijk deel van het Havengebied in Amsterdam. Wat betekent dit?

Ad1. Kennisnemen van de congestiemaatregel van Liander
Congestie betekent dat er niet genoeg capaciteit op het elektriciteitsnetwerk is om aan alle elektriciteit vraag of aanbod te voldoen.
Er worden drie niveaus onderscheiden:

- Geel: Er is nog wel capaciteit beschikbaar, maar op basis van voorspellingen en uitstaande aanvragen ziet Liander dat er binnen afzienbare tijd transportschaarste zou kunnen ontstaan. *Dit geldt voor geheel Amsterdam.*
- Oranje: Er is geen capaciteit op het net beschikbaar; Liander onderzoekt de mogelijkheid van congestiemanagement om vraag en aanbod van elektriciteit zo efficiënt mogelijk te verdelen en te sturen.
- Rood: Er is geen capaciteit meer op het elektriciteitsnet beschikbaar. Ook congestiemanagement biedt geen uitkomst.
  Bij code rood zijn geen nieuwe ontwikkelingen van grootverbruik meer mogelijk. Voor woningbouw en daaraan gerelateerde zaken (warmtevoorziening e.d.) en andere kleinverbruikers (kleine winkels e.d.) is volgens Liander nog wel vermogen beschikbaar.

Gemeente Amsterdam

Deze problematiek speelt niet alleen in Amsterdam maar is een landelijke problematiek en speelt op meerdere locaties in Nederland. Het speelt op verschillende plekken voor zowel de vraag naar elektriciteit als het aanbod daarvan (duurzame opwek). Voor Amsterdam heeft de congestie geen effect op de inpassing van duurzame opwek in de stad. Amsterdam is wel de eerste G4-stad waar een gebied op oranje en/of rood gaat.

Liander bereidt op dit moment een brief voor waarin ze congestie en congestiemanagement uitleggen. Dit kunnen we u vanuit programma EVA nasturen.

Ad2. Kennisnemen van de mogelijke impact op het stadsdeel van de congestie
De afkondiging raakt een groot aantal portefeuilles van ons college waaronder: Economische Zaken, Deelnemingen, Wonen, Openbare ruimte, Verkeer, Vervoer en Luchtkwaliteit, Grondzaken en Duurzaamheid. De grootte van de impact moet de komende weken duidelijk worden.

Ad2.1 Buiksloterham/Overhoeks (code Rood)

- In Buiksloterham/Overhoeks kondigt Liander direct congestie af in code rood. In dit gebied is er op 4 middenspanningskabels (MS-kabels) een tekort aan vermogen.
- Code rood wordt door Liander nu afgekondigd om vermogen te kunnen reserveren voor de geplande woningbouw en daaraan gerelateerde ontwikkelingen (o.a. warmtevoorziening) in dit gebied.
- Wanneer een gebied code rood heeft dan heeft dit tot gevolg dat nieuwe aanvragen voor grootverbruik (> 50 Kilowatt) en uitbreidingen van bestaande grootverbruik contracten geen elektriciteit meer krijgen. Scholen, zorginstellingen, horeca, grote winkels en kantoren hebben vaak een grootverbruikaansluiting. Nieuwe kleinverbruik aansluitingen (zoals woningen en kleine winkels) worden nog wel van elektriciteit voorzien. Hiervoor reserveert Liander vermogen.
- Er zijn bij Liander op dit moment geen ontwikkelingen in beeld die direct door deze congestie geraakt worden. We zijn met Liander in gesprek om de impact voor de mogelijke ontwikkeling van scholen en voorzieningen scherp te krijgen. Er wordt op korte termijn, deze en komende weken, een cross-check uitgevoerd met de projectorganisaties van de betreffende gebiedsontwikkelingen.
- Om dit probleem op te lossen moet een middenspanningskabel worden aangelegd. In gebruik name van de kabel staat door Liander gepland op eind 2023. De eerste stap in navolging op dit congestienieuws is onderzoeken of dit versneld kan worden. Ook vragen we Liander om nogmaals te kijken naar de mogelijkheden van congestiemanagement/vraag en aanbod sturing.

Reden voor de plotselinge aard van de afkondiging:

- De consequenties van de LT-warmtevoorziening waren voor Liander in dit gebied niet geheel voorzien. Dat het gebied op LT-warmte zou worden aangesloten was in 2018 (bij eerste themastudie elektriciteit) echter al bekend.
- Andere reden die Liander aandraagt voor de plotselinge aankondiging is het grillige karakter van transformatie (gaat niet zo gestructureerd als een green-field ontwikkeling zoals Sluisbuurt)
- Liander heeft zelf lang gestudeerd naar oplossingen maar pas twee weken geleden hierover gecommuniceerd.

Ad2.2 Oostelijk deel Havengebied (Code Oranje)

- In het oostelijk deel van het havengebied doet Liander een vooraankondiging van congestie (code oranje).
- De congestie ontstaat op onderstation Westhaven. Het onderstation Westhaven voorziet het oostelijk deel van het havengebied van elektriciteit.
- De afgelopen periode is het aantal nieuwe aanvragen van grootverbruik-klanten zo snel en substantieel gegroeid dat het onderstation Westhaven niet meer kan voorzien in de vermogensvraag. Om deze reden kondigt Liander code oranje aan voor dit gebied.
- Liander doet momenteel onderzoek doet naar de mogelijkheden om meer vermogen beschikbaar te maken door het in balans brengen van vraag en aanbod (congestiemanagement). Bij de uitvoering van dit onderzoek wordt ook gekeken naar de oplossingen die in de recent uitgevoerde marktconsultatie zijn ingediend. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek wordt code rood afgekondigd (als congestiemanagement niet mogelijk blijkt), blijft code oranje van kracht of kan worden afgeschaald naar code geel.
- Mocht code rood worden afgekondigd dan geldt ook voor dit gebied dat er geen nieuwe of uitbreidingen van grootverbruik aansluitingen mogelijk zijn tot het moment dat er extra vermogen beschikbaar is. Nieuwe kleinverbruik aansluitingen (zoals nodig zijn voor de woningbouw ontwikkeling Sloterdijk) worden nog wel van elektriciteit voorzien. Hiervoor reserveert Liander vermogen.
- Liander heeft op dit moment zicht op een 10-tal ontwikkelingen in dit gebied. De komende tijd wordt onderzocht hoe concreet deze ontwikkelingen zijn en of en hoe zij geraakt worden door de congestie.
- De congestie heeft dus mogelijk impact op economische ontwikkelingen in het gebied dat gevoed wordt door dit onderstation. Welke dit precies zijn kan Liander niet delen i.v.m. privacy-wetgeving.
- Om dit probleem op te lossen en voldoende vermogen te hebben in dit gebied moet een nieuw onderstation worden ontwikkeld. Uitbreiding staat gepland voor 2025. Hiervoor is een locatie aan de Sextantweg op het oog. Liander werkt in samenwerking met Port of Amsterdam aan deze uitbreiding.
  Daarnaast kan congestiemanagement in dit gebied mogelijk een oplossing bieden.

Reden voor de plotselinge aard van de aankondiging:
Liander is hier verrast door de snelheid van ontwikkelingen. Er zijn het afgelopen jaar significant meer klantaanvragen gedaan door partijen met een grote vermogensvraag. Liander voert ieder kwartaal gesprekken met Port of Amsterdam over aankomende ontwikkelingen. Tijdens deze gesprekken zijn deze ontwikkelingen ook niet naar boven gekomen. M.n. het vergroten van de vermogensvraag bij de ontwikkeling van een logistiek centrum heeft Liander verrast (bij navraag bij de klant een jaar geleden was hierin nog niet voorzien).

Ad2.3 Overige gebieden in Amsterdam

- Voor heel Amsterdam geldt code geel (beperkt beschikbare capaciteit). Om dit goed te kunnen duiden wordt door Liander exacter in beeld gebracht welke stations of kabels op welk moment aan hun capaciteit.

- Liander heeft ons geïnformeerd dat ook in andere gebieden in Amsterdam de situatie zorgelijk is en dat ze exacter in beeld brengt voor welke gebieden er ook extra urgentie nodig is. Met name de ontwikkelingen die gevoed moeten worden door onderstation Hemweg gaan op dit moment snel. Onderstation Hemweg voedt een groot deel van de stad, waaronder West, Nieuw-West en een deel van Noord. Gemeente, Alliander, TenneT, Provincie en PoA gaan ambtelijk in gesprek over mitigerende maatregelen.
- Er wordt op dit moment gewerkt aan het vinden van locaties voor ca. 15 onderstations en de uitbreidingsplannen van nog eens 14 onderstations

Ad3. Kennisnemen van het vervolgproces

Ad3.1 Programma Elektriciteit Voorziening Amsterdam (EVA)
Voldoende capaciteit op het elektriciteitsnetwerk is een randvoorwaarde voor de economische ontwikkeling van de stad, het bouwen van nieuwe woningen en de energietransitie. Daarom werken Liander en de gemeente vanaf Q4 2019 binnen het programma Elektriciteit Voorziening Amsterdam (EVA) intensief samen aan het toekomstbestendig maken van de elektriciteitsinfrastructuur. Binnen dit programma is Liander verantwoordelijk voor de uitvoering van haar taken als netbeheerder en ondersteunt de gemeente bijvoorbeeld bij het scherp krijgen van de opgave, zoeken naar geschikte locaties, kwalitatieve inpassing of waar mogelijk de benodigde versnelling in vergunningprocedures en planvorming.
Met de themastudie Elektriciteit Amsterdam 2.0 (mei 2021) is inzichtelijk gemaakt welke impact de verschillende opgaven op het gebied van economische ontwikkeling, woningbouw, mobiliteit, digitalisering en energietransitie heeft voor het elektriciteitsnetwerk van de stad. De studie toont aan dat het huidige elektriciteitsnetwerk binnen 10 jaar fors versterkt moet worden om het toekomstbestendig te maken. Er zijn meer onderstations en elektriciteitskasten nodig en elektriciteitskabels moeten worden verzwaard. Met de door Liander op dit moment afgekondigde congestie op het elektriciteitsnetwerk in de betreffende 2 gebieden wordt de urgentie van de problematiek concreet.

Ad3.2 Concrete korte termijn stappen
Momenteel zijn we als gemeente in gesprek met Liander om de exacte impact in beeld te krijgen zowel voor de twee specifieke gebieden als voor de rest van Amsterdam. Ook dringen we bij Liander aan op oplossingen voor de korte termijn zodat de economische ontwikkeling van de stad, het bouwen van woningen en de energietransitie in het gewenste tempo kan doorgaan.

Voor oostelijk deel van het havengebied, Buiksloterham/Overhoeks en Hemweg worden door Liander caseteams ingericht om:

- Exacte impact te bepalen
- Oplossingsrichtingen te verkennen en z.s.m. uit te voeren

Gemeente werkt mee in deze caseteams vanuit verschillende directies (EZ, G&O, R&D, V&OR)

Er zijn diverse oplossingsrichtingen denkbaar zoals:
- Versneld uitvoeren van planvorming en realisatie van uitbreiden netwerk
- Tijdelijke maatregelen zoals tijdelijke transformatoren
- Congestiemanagement (vraag/aanbod in balans)

Gemeente Amsterdam

- Gesprekken met partijen in de gebieden of zij achter de aansluiting de vraag meer in lijn met de capaciteit kunnen brengen
- Betrekken bedrijfsleven in Amsterdam. Zij hebben wellicht ruimte in hun aansluiting of fysieke ruimte voor technieken voor het toepassen van vraag en aanbod sturing.
- Eventuele andere onconventionele oplossingen

Daarnaast zal Amsterdam gesprekken met het Rijk voeren over hoe we zaken kunnen versnellen of anders aan kunnen pakken (bijv. vraag en aanbod sturing en ondersteunen van Liander bij gesprekken met TenneT m.b.t. Hemweg) in Amsterdam

Ad3.3 Communicatie

- Liander zal op 24 juni congestie afkondigen voor twee gebieden in Amsterdam. Dit is een wettelijke verplichting.
- Liander zal hierover een persbericht plaatsen. Gemeente Amsterdam niet
- Op hetzelfde moment zal een raadsinformatiebrief verstuurd worden (22 juni in B&W). Voorstel is om deze brief namens het college te versturen.

Processtappen

Vorige week maakte Liander melding van het willen afkondigen van congestie.
Deze week zijn er bestuurlijke overleggen geweest, waaronder met Liander en worden directies en de betreffende stadsdelen op de hoogte gesteld.
Volgende week, 24 juni, publiceert Liander hierover, en zal de Raad ook door het college worden ingelicht.

Advies, afstemming en participatie

Afstemming gebeurt met EZ, G&O, R&D, V&OR en stadsdelen
Afstemmimg gebeurt met Liander en met Tennet
Afstemming gebeurt met PoA, Provincie NH
Afstemming wordt gezocht met het Rijk

Documenten

Registratienr.	**Naam**
<*automatisch*>	<Vrije tekst>

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

[redacted], R&D, [redacted]@amsterdam.nl

Beslissing

<*automatisch, na afloop staf*>